

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЛАЗАРЕНКО ТЕТЯНА ВІТАЛІВНА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ З
УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**
Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

м. Миколаїв – 2019 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розвиток інформаційного простору в країні є визначальним фактором та індикатором рівня суспільного прогресу. Світова революція в інформаційних технологіях, а також суттєві зміни в законодавстві країн ЄС безпосередньо вплинули на розвиток інформаційних технологій, впровадження нових проектів та змін в українському законодавстві. Останнім часом спостерігається зміна форми поведінки українців, а саме ставлення громадян України до влади. Зміна культури від «таємниці» до «відкритості» – складне завдання, яке може зайняти дуже багато часу. З часом люди стають більш обізнаними щодо своїх прав доступу до інформації. З кожним роком спостерігається збільшення довіри народу до влади, цьому процесу сприяла політика уряду, дії якого були орієнтовані на збільшення прозорості та підзвітності. Українці отримали можливість запитувати та отримувати інформацію безконтактно, тобто через мережу Інтернет, що значною мірою веде к зменшенню корупції. Слід зазначити, що правові основи доступу до інформації в Україні закріплені Конституцією, а також законодавчими актами, які всебічно регулюють це право.

Питання щодо реалізації права на доступ до інформації були і залишаються в полі зору науковців, але в останні роки спостерігається значне зменшення кількості публікацій наукових досліджень не зважаючи на те, що законодавство в цій сфері постійно змінюється, багато ще важливих аспектів залишаються недостатньо вивченими.

Питання щодо реалізації права та адміністративно-правові засади забезпечення доступу до публічної інформації в Україні та за кордоном в своїх наукових працях розкривали науковці: Н. Грицяк, Е. Аблякімова, К. Маштак, О. Синячов, І. Фурман, А. Марущак, В. Малімон.

Мета дослідження – комплексний аналіз нормативно-правових актів України та країн ЄС та дослідження особливостей організації доступу до інформації в ЄС для розробки шляхів щодо його вдосконалення в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **наступні завдання**:

- визначити правові основи доступу до інформації в Україні;
- проаналізувати теоретичні та методологічні засади, які регулюють електронний доступ до інформації;
- дослідити основні напрями державного регулювання доступу до інформації;
- узагальнити досвід країн ЄС на основі аналізу законодавчої бази;
- визначити нормативно-правові засади, які регулюють доступ до інформації в ЄС;
- на основі аналітичних даних розробити комплекс рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, а також впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок в Україні враховуючи досвід країн ЄС.

Об'єкт дослідження – розвиток електронного доступу до інформації в Україні;

Предмет дослідження – організація електронного доступу до інформації в Україні та ЄС.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення, аналогії, порівняння, при дослідженні європейського та вітчизняного досвіду організації електронного доступу до інформації, історійко-правовий метод використовувався з метою аналізу розвитку європейського та українського законодавства, статистичний метод використовувався при обґрунтуванні досягнень європейських країн та України даними статистики, прогностичний метод та метод логічного узагальнення використовувався при формулюванні висновків.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що автор на основі аналізу нормативно-правової бази України та країн ЄС діагностував сучасний стан електронного доступу до інформації та висловив рекомендації щодо покращення надання доступу до інформації шляхом розробки комплексу рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-

правової бази України, а також впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок враховуючи досвід країн ЄС.

Практичне значення результатів магістерського дослідження, які можуть бути використані для покращення надання різних адміністративних послуг громадянам відповідними органами в режимі онлайн та впровадження новітніх європейських розробок для удосконалення організації доступу до публічної інформації в Україні, зокрема для налагодження ефективної системи взаємодії органів державної влади з урахуванням досвіду ЄС.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження частково були представлені у тезах доповіді до Науково-практичної конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» в рамках Всеукраїнської щорічної науково-методичної конференції «Могилянські читання – 2019» 02 грудня 2019 року та публікації тез у збірнику конференції. Тема тез: «Особливості захисту персональних даних в ЄС: досвід для України».

Структура роботи відповідає поставленій цілі та завданням. Дослідження складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів (семи підрозділів), висновків, списку використаних джерел (100 найменувань), додатки А, Б. Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У *першому розділі* «Доступ до інформації органів державної влади України» визначені правові основи доступу до інформації в Україні якими регулюється створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення інформації у всіх сферах державного та суспільного життя. Проаналізовано теоретичні та методологічні засади, які регулюють електронний доступ до інформації, та з'ясовано, що здійснення права на доступ до публічної інформації багато в чому залежить від способів, якими вона отримується.

Підрозділ 1.1. «Нормативно-правове забезпечення доступу до інформації органів державної влади в Україні». З набранням чинності Закону України «Про доступ до публічної інформації» в законодавстві України закріплюється поняття «публічна інформація» – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, яка була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених законом. Така концепція містить найрізноманітнішу інформацію, як створену самими органами влади, так і отриману такими органами в межах своїх повноважень ззовні. Закон також встановлює важливе правило, згідно з яким інформація, що зберігається державними органами є відкрита для всіх громадян, крім випадків, передбачених законом (конфіденційна, таємна, службова). Таким чином, лише на рівні Закону можна обмежити доступ до публічної інформації, зробити її «секретною» або інформацією для «службового використання».

Питання щодо реалізації права на доступ до публічної інформації регулюються ЗУ Про звернення громадян, який наділяє правом звернутися до органів державної влади та місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.

Підрозділ 1.2. Засоби і механізми забезпечення доступу до публічної інформації

Здійснення права на доступ до публічної інформації багато в чому залежить від способів, якими вона отримується. Для вичерпної та всебічної поінформованості важливо поєднувати можливість отримання інформації як на запит, так і шляхом ознайомлення із необхідною інформацією у загальнодоступних джерелах, наприклад, на вебсайті органу державної влади.

Виявляючи активні та пасивні способи доступу до публічної інформації, більшість дослідників вважають, що активний аспект доступу виявляється у поданні запиту на інформацію, а пасивний у можливості ознайомлення із публічною інформацією в офіційних засобах масової інформації, на офіційних вебсайтах, інформаційних стендах тощо. При цьому не розмежовуються способи доступу до публічної інформації громадянами та розпорядниками публічної інформації. Звичайно, всі підходи дослідників до форм та способів доступу до публічної інформації є вірними. Однак, щоб бути чітким щодо використання термінів та розмежувати правові явища, необхідно уточнити, що як активний, так і пасивний доступ до публічної інформації застосовується як до запитувачів, так і до розпорядників публічної інформації. Тобто, з точки зору запитувача інформації, пасивний спосіб означає, що інформація вже була оприлюднена розпорядником, тому запитувачу не потрібно вживати активних заходів для запиту такої інформації, а достатньо читати оприлюднену інформацію будь-яким зручним способом.

Громадяни України наділені правом вибирати спосіб доступу до публічної інформації. Однак належна реалізація цього права залежить від органів державної влади, які мають у розпорядженні публічну інформацію. Влада повинна забезпечити діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної, об'єктивної, точної, зрозумілої інформації про діяльність органів державної влади з метою забезпечення належного інформування громадян про свою діяльність, що є показником від якого повною мірою залежить авторитет самої влади та рівень довіри до нього громадськості.

Підрозділ 1.3. Електронне урядування

На сьогодні, в нашій державі існує досить велика кількість нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері інформаційних технологій. Електронне урядування це спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. Суть електронного урядування полягає в інноваційному впровадженні державного управління з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Слід зазначити, що формула електронного урядування – це поєднання електронного уряду та електронної демократії.

Основною метою впровадження електронного урядування, на думку автора, є надання різних адміністративних послуг громадянам відповідними органами влади в онлайн режимі. Це означає, що громадяни можуть отримати адміністративні послуги або необхідну інформацію від органів державної влади в будь-який час та незалежно від їх місцезнаходження через інформаційно-комунікаційні технології.

Основні стратегічні цілі електронного урядування:

- забезпечення прав громадян на доступ до всілякої відкритої державної інформації, яка має індивідуальне та суспільне значення;
- залучення громадян до державних справ;
- вдосконалення технології державного управління;
- подолання інформаційної нерівності;
- організація надання юридичним та фізичним особам послуг в інтегрованому вигляді дистанційно – через Інтернет та інші засоби;
- перебудова відносин з громадянами.

Як показують ці стратегічні цілі, метою впровадження електронного урядування в Україні є досягнення європейських стандартів якості електронних адміністративних послуг, відкритості та прозорості влади для громадян, представників бізнесу та громадських організацій.

У другому розділі «Доступ до інформації та його організація в ЄС» узагальнено досвід країн ЄС на основі аналізу їх законодавчої бази, та з'ясовано, що у державах ЄС, діяльність, що пов'язана з роботою з публічною інформацією, в цілому ґрунтується на принципі максимальної відкритості, який полягає у тому, що державні органи зобов'язані розкривати інформацію, а кожний член суспільства має відповідне право отримувати її. Визначено нормативно-правові засади, які регулюють доступ до інформації в ЄС та з'ясовано особливості надання публічної інформації на прикладі Данії, Естонії, Великобританії, Болгарії, Польщі, Швеції, Словенії, Латвії, Угорщини, Фінляндії, Нідерландів, Австрії, Ірландії, Німеччини. Для цього було проаналізовано основне законодавство вищезазначених держав з питань права доступу до публічної інформації, а також засоби, за допомогою яких країни організують електронний доступ до інформації.

Підрозділ 2.1. «Законодавча база електронного доступу до інформації країн ЄС».

В Європі провідною організацією у галузі прав і свобод є Рада Європи. Основними джерелами європейської системи загальноєвропейських прав людини в рамках Ради Європи – Європейська Конвенція про захист прав людини та основних свобод (1950 р.). У Конвенції відтворено основні елементи змісту права на доступ до інформації та зафіксовано більш детально його гарантії. Права на доступ до інформації закріплені та широко відображені в Йоханнесбургських принципах, які були ухвалені 1 жовтня 1995 року групою експертів з міжнародного права, національної безпеки та прав людини, скликаних міжнародною організацією «Артикль 19. Всесвітня кампанія за свободу слова» на Всесвітній зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку.

На європейському регіональному рівні права на доступ до інформації отримало закріплення також у Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 року як документі, що закріплює політичні, соціальні та економічні права громадян ЄС. Так, в статті 3 цієї Хартії визначено, що кожна людина має право на фізичну недоторканість і недоторканість психіки. З огляду на те, що це право становить одне з найбільш значущих благ у системі європейських цінностей, його реальне забезпечення не тільки створює умови, необхідні для всебічного задоволення потреб особистості, але й забезпечує демократичний розвиток держави і суспільства.

Одним з ключових нормативно-правових документів ЄС є Директива 2003/98/ЄС Європейського парламенту і ради від 17 листопада 2003 року про повторне використання інформації громадського сектору (із змінами), де визнається, що інформація державного сектора є важливим вихідним матеріалом для цифрових продуктів і послуг контенту і буде ще більш важливим ресурсом з розвитком бездротових послуг контенту. Широкий транскордонний географічний обхват також матиме важливе значення в цьому контексті. Більш широкі можливості повторного використання інформації державного сектора дозволять європейським компаніям використовувати свій потенціал і зробити свій внесок в економічне зростання і створення робочих місць.

Підрозділ 3.1. «Оцінка ефективності забезпечення електронного доступу до публічної інформації в Україні». Інформація, яка згідно до законодавства України підлягає оприлюдненню на вебсайтах:

1) структури організації, її функції та повноваження, основні завдання, які вона виконує, напрями діяльності та фінансових ресурсів (бюджетні кошти, їх обсяг та структура а також механізми їх витрат);

2) нормативно-правові акти, акти індивідуальної дії (крім внутрішньо організаційних), які знаходяться у власності розпорядника та підлягають обговоренню, інформація про нормативно-правові засади діяльності;

- 3) перелік та умови послуг, які надаються, а також зразки та форми документів з обов'язковим розміщенням правил щодо їх заповнення;
- 4) порядок складання та подання запиту на інформацію, оскарження рішень розпорядників інформації, а також їх дій або бездіяльності;
- 5) оприлюдненню у формі відкритих даних підлягають – типи інформації, системи обліку, які знаходяться у розпорядженні органів державної влади;
- 6) інформація щодо процедур та механізмів за допомогою яких громадськість може впливати на реалізацію повноважень розпорядника інформації, а також представляти свої інтереси;
- 7) плани та порядок проведення відкритих засідань;
- 8) інформація щодо розташування місць, де запитувачі інформації можуть отримати форми та бланки;
- 9) загальні правила установи, а також правила її внутрішнього трудового порядку;
- 10) звіти установ та запити на інформацію;
- 11) інформація, яка стосується об'єкта владних повноважень: місцезнаходження, поштова адреса, номери телефонного зв'язку, адреса веб-сайту та електронної пошти;
- 12) інформація, яка стосується керівників державних установ та їх заступників, а також керівників структурних та регіональних підрозділів а саме: прізвище, ім'я та по-батькові, службові номери засобів зв'язку, їх електронні адреси, основні функції, розклад роботи, графіки прийому громадян, крім інформації з обмеженим доступом;
- 13) вакансії, умови та порядок проходження конкурсу на вакантні посади;
- 14) надання послуг – умови та перелік, зразки та форми документів, які необхідні для надання послуг та правила їх оформлення;
- 15) порядок подання запиту на інформацію, а також оскарження рішень, дій чи бездіяльності;
- 16) систематизований облік видів інформації, які зберігається;
- 17) висвітлення діяльності за допомогою друкованих та аудіовізуальних засобів.

Підрозділ 3.2 «Модернізація системи доступу до інформації з урахуванням досвіду ЄС»

У попередніх розділах автором було проаналізована і систематизована інформація щодо особливостей організації електронного доступу в Україні, а також вибірково в деяких країнах ЄС. Проаналізовано нормативно-правові документи законодавчої бази України та країн ЄС. Отже, автором з'ясовано, що нормативно-правовий механізм регулювання електронного доступу до публічної інформації в Україні потребує комплексного вдосконалення, а саме:

1. порядок надання послуг та сервісу, які надаються українськими розпорядниками інформації повинні удосконалюватися;
2. систематизація законодавчої бази України та імплементація міжнародно-правових норм;
3. узгодження категорій та понять законодавчої бази України з законодавчою базою ЄС;
4. вдосконалення державних процедур та методів ідентифікації запитувачів інформації та її розпорядників;
5. поліпшення системи контролю за розпорядниками інформації з метою усунення та запобігання зловживань;
6. запровадження обов'язковості створення вебсайтів усіх суб'єктів владних повноважень, а також посилення нагляду за якістю наданої інформації;
7. впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок, враховуючи досвід країн ЄС;
8. діджиталізація.

В Україні доступ до публічної інформації достатньо представлений та врегульований законодавчими актами, але європейське спрямування нашої країни в останні роки вимагає більшого врегулювання законодавчої бази та узгодження її з європейськими законодавчими актами в сфері електронного надання доступу до інформації. Вважаю, що суттєве спрощення процедури та законодавча захищеність доступу до інформації, а також вдосконалення всієї системи з запровадженням новітніх ІТ- технологій значно збільшать довіру громадян до уряду. Але все це не можливо без ІТ-інфраструктури на національному рівні, а саме загальної системи яка б об'єднала усі системи баз даних.

ВИСНОВКИ

В ході написання магістерської роботи були виконані всі поставлені автором завдання та розроблено комплекс рекомендацій. Отримані результати дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки:

1. Визначено, що останнім часом роль інформації в житті суспільства зростає та відбувається зміна громадської свідомості яка відображається у правовому регулюванні та нормотворчій діяльності. Перш за все зміни стосуються права доступу до інформації.

До правових основ доступу до інформації в Україні можна віднести такі законодавчі акти: Конституція України, ЗУ Про Інформацію, ЗУ Про доступ до публічної інформації, ЗУ Про звернення громадян та інші нормативно-правові акти, якими регулюються основи щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення інформації у всіх сферах державного та суспільного життя.

Встановлено, що ЗУ Про доступ до публічної інформації містить в собі досить прогресивні положення, що зобов'язують органи виконавчої влади оприлюднювати інформацію про свою діяльність. Законом, також, визначен порядок здійснення та забезпечення права кожного до інформації, яка знаходиться у володінні у суб'єктів владних повноважень (розпорядників). З набранням чинності цього закону закріплюється поняття – «публічна інформація». Закон дає визначення такого роду інформації як створеної самими органами влади або отриманої в межах своїх повноважень ззовні. Також, законом встановлюється важливе правило, згідно з яким інформація, що зберігається державними органами стає відкритою для всіх громадян але з обмеженням щодо конфіденційної, таємної та службової інформації. Законодавчим актом визначені критерії, яким повинна відповідати інформація з обмеженим доступом до неї: національна безпека; шкода інтересам; шкода розкриття перевищує суспільний інтерес до її отримання.

Визначені пріоритетні напрямки сьогодення – впровадження електронних документів та кваліфікованого електронного підпису в усіх органах виконавчої влади, створення умов для інтеграції інформаційних ресурсів державних органів на всіх рівнях; забезпечення відкритості інформації та збільшення різноманітності та кількості послуг, що надаються державним та господарським суб'єктам державними органами з використанням електронних засобів та мережі Інтернет; створення нової та вдосконалення діючої нормативної бази у сфері інформатизації; узгодження із стандартами ЄС щодо ІТ-продуктів та ІТ- послуг.

2. Проаналізовано теоретичні та методологічні засади, які регулюють електронний доступ до інформації, та з'ясовано, що здійснення права на доступ до публічної інформації багато в чому залежить від способів, якими вона отримується. Для вичерпної та всебічної поінформованості важливо поєднувати можливість отримання інформації як на запит, так і шляхом ознайомлення із необхідною інформацією у загальнодоступних джерелах, наприклад, на вебсайті органу державної влади.

Забезпечення права доступу до публічної інформації є обов'язком органів влади та інших розпорядників публічної інформації, а здійснення права на доступ до публічної інформації є правом людини. Тому слід розрізняти форми доступу до публічної

інформації, що надаються розпорядниками публічної інформації, та способи реалізації громадянами права на доступ до публічної інформації.

Громадяни України наділені правом вибирати спосіб доступу до публічної інформації. Однак належна реалізація цього права залежить від органів державної влади, які мають у розпорядженні публічну інформацію. Влада повинна забезпечити діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної, об'єктивної, точної, зрозумілої інформації про діяльність органів державної влади з метою забезпечення належного інформування громадян про свою діяльність, що є показником від якого повною мірою залежить авторитет самої влади та рівень довіри до нього громадськістю.

3. Досліджено, що з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій з метою розширення можливостей участі громадян у процесі державотворення та державного управління все більше застосовуються інструменти електронної демократії.

Суть електронного урядування полягає в інноваційному впровадженні державного управління з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Слід зазначити, що формула електронного урядування – це поєднання електронного уряду та електронної демократії.

Основною метою впровадження електронного урядування, на думку автора, є надання різних адміністративних послуг громадянам відповідними органами влади в онлайн режимі. Це означає, що громадяни можуть отримати адміністративні послуги або необхідну інформацію від органів державної влади в будь-який час та незалежно від їх місцезнаходження через ІКТ.

Основні стратегічні цілі електронного урядування:

- забезпечення прав громадян на доступ до всілякої відкритої державної інформації, яка має індивідуальне та суспільне значення;
- залучення громадян до державних справ;
- вдосконалення технології державного управління;
- подолання інформаційної нерівності;
- організація надання юридичним та фізичним особам послуг в інтегрованому вигляді дистанційно – через Інтернет та інші засоби;
- перебудова відносин з громадянами.

1. Узагальнено досвід країн ЄС на основі аналізу їх законодавчої бази, та з'ясовано, що у державах ЄС, діяльність, що пов'язана з роботою з публічною інформацією, в цілому ґрунтується на принципі максимальної відкритості, який полягає у тому, що державні органи зобов'язані розкривати інформацію, а кожний член суспільства має відповідне право отримувати її. При цьому обов'язок державних органів щодо оприлюднення інформації, має особливе суспільне значення, здебільшого реалізується не лише як реакція на вимогу надати інформацію у відповідь на запити, але й шляхом оприлюднення та широкого розповсюдження документів, які становлять особливий суспільний інтерес, залежно від наявних ресурсів і можливостей.

Документи міжнародної організації «Артикль 19. Всесвітня кампанія за свободу слова» – «Право громадськості знати: принципи законодавства про свободу інформації» та «Модельний закон про свободу інформації» – ґрунтуються на порівнянні світових практик регулювання вільного доступу до інформації, узагальнюють зміст міжнародних стандартів та використовуються для аналізу інформаційного законодавства в країнах світу. Принципи Артикля 19 зрозуміло та чітко визначають шляхи, завдяки яким уряди можуть досягти максимальної відкритості відповідно до загально визнаних міжнародних стандартів та практики.

2. Визначено нормативно-правові засади, які регулюють доступ до інформації в ЄС та з'ясовано особливості надання публічної інформації на прикладі Данії, Естонії, Великобританії, Болгарії, Польщі, Швеції, Словенії, Латвії, Угорщини, Фінляндії, Нідерландів, Австрії, Ірландії, Німеччини. Для цього було проаналізовано основне

законодавство вищезазначених держав з питань права доступу до публічної інформації, а також засоби, за допомогою яких країни організують електронний доступ до інформації. Практично у всіх законах про доступ до інформації у вищезазначених країнах втілений принцип максимального розкриття: вся інформація, що зберігається державними органами, підлягає оприлюдненню; винятки звичайно є, але вони максимально обмежені законодавчими актами та державні органи повинні доводити виникнення та обґрунтованість таких винятків.

3. На основі аналітичних даних, які були досліджені в ході роботи, розроблено комплекс рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, а також впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок в Україні враховуючи досвід країн ЄС. В ході роботи, автором з'ясовано, що нормативно-правовий механізм регулювання електронного доступу до публічної інформації в Україні потребує комплексного вдосконалення, а саме: покращення сервісу надання послуг; систематизація законодавчої бази України та імплементація міжнародно-правових норм; узгодження категорій та понять законодавчої бази України з законодавчою базою ЄС; вдосконалення державних процедур та методів ідентифікації запитувачів інформації та її розпорядників; поліпшення системи контролю за розпорядниками інформації з метою усунення та запобігання зловживань; запровадження обов'язковості створення вебсайтів усіх суб'єктів владних повноважень, а також посилення нагляду за якістю наданої інформації; впровадження та застосування новітніх ІТ-розробок, враховуючи досвід країн ЄС; діджиталізація.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. Лазаренко Т. В. ТЕЗИ / Т. В. Лазаренко // «Особливості захисту персональних даних в ЄС: досвід для України». Науково-практична конференція «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?»: тези. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. – С.202-205

Анотація

Лазаренко Тетяна Віталіївна «Організація електронного доступу до інформації органів державної влади України та шляхи її вдосконалення з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу» - на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили – Миколаїв, 2019 рік.

Право на доступ до публічної інформації, що належить органам державної влади, займає особливе місце в системі прав людини та громадянина і є ключовим фактором демократичного розвитку держави. На сучасному етапі розвитку суспільства, влада повинна забезпечити діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до повної, об'єктивної, точної, зрозумілої інформації про діяльність органів державної влади з метою забезпечення належного інформування громадян про свою діяльність, що є показником від якого повною мірою залежить авторитет самої влади та рівень довіри до нього громадськістю. Впровадження новітніх технологій та використання їх в організації доступу до інформації, значно підвищить якість послуг які надаються, зробить роботу органів державної влади значно прозорішою, мінімізує корупційні прояви та підвищить її ефективність.

Пріоритетні напрямки сьогодення для України – впровадження електронних документів та кваліфікованого електронного підпису в усіх органах виконавчої влади, створення умов для інтеграції інформаційних ресурсів державних органів на всіх рівнях; забезпечення відкритості інформації та збільшення різноманітності та кількості послуг, що надаються державними органами з використанням електронних засобів та мережі Інтернет; створення нової та вдосконалення діючої нормативної бази у сфері інформатизації; узгодження із стандартами ЄС щодо ІТ-продуктів та ІТ-послуг.

Мета дослідження – комплексний аналіз нормативно-правових актів України та країн ЄС та дослідження особливостей організації доступу до інформації в ЄС для розробки шляхів щодо його вдосконалення в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **наступні завдання**:

- визначити правові основи доступу до інформації в Україні;
- проаналізувати теоретичні та методологічні засади, які регулюють електронний доступ до інформації;
- дослідити основні напрями державного регулювання доступу до інформації;
- узагальнити досвід країн ЄС на основі аналізу законодавчої бази;
- визначити нормативно-правові засади, які регулюють доступ до інформації в ЄС;
- на основі аналітичних даних розробити комплекс рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, а також впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок в Україні враховуючи досвід країн ЄС.

Об'єкт дослідження – розвиток електронного доступу до інформації в Україні;

Предмет дослідження – організація електронного доступу до інформації в Україні та ЄС.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: теоретичного узагальнення, аналогії, порівняння, при дослідженні європейського та вітчизняного досвіду організації електронного доступу до інформації, історійко-правовий метод використовувався з метою аналізу розвитку європейського та українського законодавства, статистичний метод використовувався при обґрунтуванні досягнень європейських країн та України даними статистики, прогностичний метод та метод логічного узагальнення використовувався при формулюванні висновків.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що автор на основі аналізу нормативно-правової бази України та країн ЄС діагностував сучасний стан електронного доступу до інформації та висловив рекомендації щодо покращення надання доступу до інформації шляхом розробки комплексу рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази України, а також впровадження та застосування новітніх ІТ- розробок враховуючи досвід країн ЄС.

Ключові слова: доступ до публічної інформації, електронне урядування, європейський досвід, електронні послуги.

Summary

Lazarenko Tatiana "Organization of electronic access to information of public authorities of Ukraine and ways of its improvement taking into account the experience of the countries of the European Union" - on the rights of the manuscript. Master's work for the degree "Master". Black Sea National University named after Petro Mohyla - Mykolaiv, 2019.

The right of access to public information held by public authorities holds a special place in the human and citizen's rights system and is a key factor in the democratic development of the state. At the current stage of society's development, the authorities should ensure dialogue with the public at all stages of decision-making and constant access to full, objective, accurate, clear information about the activities of public authorities in order to ensure that citizens are properly informed about their activities, which is an indicator of which depends entirely on the authority of the government itself and the level of public trust in it. The introduction of new technologies and their use in the organization of access to information, will significantly improve the quality of services provided, will make the work of public authorities much more transparent, minimize corruption manifestations and increase its efficiency.

Priority directions for Ukraine today - introduction of electronic documents and qualified electronic signature in all executive bodies, creation of conditions for integration of information resources of state bodies at all levels; ensuring openness of information and increasing the

diversity and quantity of services provided by public authorities using electronic means and the Internet; creation of a new and improvement of the existing regulatory framework in the field of informatization; alignment with EU standards for IT products and IT services.

The purpose of the research is a comprehensive analysis of the legal acts of Ukraine and the EU countries and the study of the peculiarities of organizing access to information in the EU in order to develop ways to improve it in Ukraine.

To achieve this goal it is necessary to solve the following problems:

- determine the legal bases for access to information in Ukraine;
- analyze the theoretical and methodological principles governing electronic access to information;
- explore the main directions of state regulation of access to information;
- to summarize the experience of EU countries on the basis of analysis of the legislative framework;
- define the legal framework governing access to information in the EU;
- to develop, on the basis of analytical data, a set of recommendations for improving the regulatory framework, as well as the implementation and application of the latest IT developments in Ukraine, taking into account the experience of EU countries.

Object of research - development of electronic access to information in Ukraine;

The subject of the study is the organization of electronic access to information in Ukraine and the EU.

Research methods. To solve these problems, a set of general scientific and special methods was used: theoretical generalization, analogy, comparison, in the study of European and domestic experience in organizing electronic access to information, the historical and legal method was used to analyze the development of European and Ukrainian legislation, the statistical method was used in justifying the achievements of European countries and Ukraine by statistics, the prognostic method and the method of generalization you used in formulating conclusions.

The scientific novelty of the research is that the author, on the basis of the analysis of the regulatory framework of Ukraine and the EU countries, diagnosed the current state of electronic access to information and made recommendations on improving access to information by developing a set of recommendations for improving the regulatory framework of Ukraine, as well as implementation and application of the latest IT developments, taking into account the experience of EU countries.

Keywords: access to public information, e-government, European experience, e-services.